

Lee Child • CIJENA ŽIVOTA

LEE CHILD

CIJENA ŽIVOTA

Preveo s engleskoga
Miloš Đurđević

Naslov izvornika

Lee Child

Worth Dying For

Copyright © 2010 by Lee Child

Mojoj kćeri Ruth

I. POGLAVLJE

Eldridge Tyler vozio je dugom, ravnom dvosmjernom cestom u Nebrasci kad je zazvonio telefon. Bilo je kasno popodne. Vozio je unuku kući nakon što su kupili cipele. Upravljaio je Silverado kaminetom s prostranom kabinom boje starih novina, a klinka je ležala na malom stražnjem sjedištu. Nije spavala. Ležala je potpuno budna podvijenih nogu. Zadivljeno se zagledala u velike bijele tenisice koje su poskakivale u zraku pola metra od njezinog lica. Ispuštala je čudne zvukove. Ima osam godina. Tyler je pomislio da zaostaje u razvoju.

Tyler je imao jednostavan telefon, nije pomodan, ali ima program za različite tonske signale za određene pozive. Najčešće se oglašavala tema koju je programirao proizvođač, a za četiri poziva namješteno je da zazvoni prigušeni alarm koji je podsjećao na vatrogasnu sirenu i podmornicu koja zaranja. Taj zvuk čuo je Tyler kasno popodne u Nebrasci, petnaest kilometara južno od trgovačkog centra i trideset kilometara sjeverno od svoje kuće. Uzeo je telefon s konzole, pritisnuo tipku, prislonio ga na uho i rekao: »Da?«

Začuo je glas: »Možda te trebamo.«

Tyler reče: »Mene?«

»Pa, tebe i tvoju pušku. Kao i prije.«

Tyler reče: »Možda?«

»U ovoj fazi treba biti oprezan.«

»O čemu se radi?«

»Neki tip njuška naokolo.«

»Blizu?«

»Nije lako reći.«

»Koliko toga zna?«

»Zna nešto. Još ne zna sve.«

»Tko je on?«

»Nitko. Stranac. Neki tip. Ali upetljao se. Mislimo da je u službi. Mislimo da je bio vojni policajac. Možda je zadržao policijske navike.«

»Kad je napustio službu?«

»Jako davno.«

»Veze?«

»Nikakve, to nam je jasno. Nikome neće nedostajati. Lutalica. Skitnica. Pojavi se niotkuda. A sada se opet pojavio.«

»Opis?«

»Krupan momak. Viši od metar devedeset, teži od sto kila. Kad je zadnji put viđen nosio je veliku staru smeđu jaknu i vunenu kapu. Čudno se kreće, kao da šepa. Kao da je ranjen.«

»U redu«, reče Tyler. »Dakle, gdje i kada?«

»Želimo da nadgledaš štagalj. Sutra cijeli dan. Ne možemo mu dopustiti da vidi štagalj. Ne sada. Ako ga večeras ne sredimo, shvatit će o čemu se radi. Otići će tamo i vidjet će.«

»Tek tako će ući u štagalj?«

»On misli da smo četvorica. Ne zna za petog.«

»To je dobro.«

»Ako ga vidiš, ubij ga.«

»Dobro.«

»Nemoj promašiti.«

»Jesam li ikad promašio?« reče Tyler. Prekinuo je vezu i odložio telefon na konzolu vozeći dalje. U retrovizoru su se njihale nove teni-sice za djevojčicu, ispred njega mrtva polja zimi, iza njega mrtva polja zimi, s lijeve strane tama, s desne je zalazilo sunce.

Štagalj je davno sagrađen, u vrijeme kad su skromne dimenzije i drvena konstrukcija bili u skladu s poljoprivredom u Nebrasci. Njegovu namjenu preuzele su goleme metalne barake koje su podignute na udaljenim mjestima, a izabrane su isključivo na osnovu logističkih studija. Ali stari štagalj je izdržao, polako se urušavao, trunuo, nakrivio se i izbljedio od kiše i sunca. Oko njega, nekada davno asfaltirano dvorište koje se nadiglo od zimskog mraza, napuklo od ljetne žege, prošarano suhim korovom. Ulazna vrata su potezna, sagrađena od velikih greda koje su spojene željezom, za željeznu gredu drže ih željezni kotači, a nakon što se građevina nakrivila, ostala su zaglavljena. Moglo se ući samo kroz vratašca, koja su umetnuta u glavni ulaz, ulijevo od središta, nešto manja od čovjeka.

Eldridge Tyler je kroz optički ciljnik na pušci promatrao mala vrata. Već je cio sat na položaju, daleko prije svitanja, oprez koji je po njemu bio razborit. On je strpljiv čovjek, temeljit i pedantan. Skrenuo je s ceste i vozio se po mraku kamionetom po vijugavim tragovima traktora, a parkirao se u prastarom trodijelnom skloništu koje je nekad sagrađeno da zaštiti vreće s gnojivom od proljetne kiše. Ugasio je veliki motor s osam cilindara, došao do ulaza u sklonište i u visini potkoljenice preko ulaza privezao žicu od tankoga električnog kabela s crnom izolacijom.

Zatim se vratio do kamioneta i popeo na stražnji dio. Zakoračio je na krov kabine pa pušku i platnenu naprtnjaču stavio na galeriju skloništa koja je sagrađena kao polica ispod visokog krova. Zatim se podignuo do pregrade, otpuzao naprijed i maknuo poklopac s ventilacijskog otvora na zidu pod zabatom, tako da čim svane ima izravan pogled na štagalj udaljen oko šezdeset metara prema sjeveru. Ništa ne prepušta slučaju. Prije više godina dobro je upoznao to mjesto, prvi put kad je četvorici prijatelja trebala pomoć, pa se dobro pripremio, zabio čavle za žicu za spoticanje, koracima izmjerio udaljenost do štaglja i olabavio poklopac. Sad se opet udobno smjestio na galeriji i pokušao se ugrijati dok je čekao izlazak blijedog i slabunjavog sunca.

Njegova puška je model *Grand Alaskan*, proizvod američke tvrtke Arnold Arms Company. Kalibra *Magnum* .338, cijev promjera 660 mm i izgravirani kundak od prvoklasnoga engleskog oraha. Košta sedam tisuća dolara, dobra za sve što hoda na četiri noge, jako dobra za sve što hoda na dvije. *Leica* optički ciljnik, oprema vrijedna devetsto dolara s

ugraviranom standardiziranom metom za nišanjenje. Tyler je povećanje namjestio na dvije trećine tako da se na šezdeset metara ukazao krug visine i širine oko tri metra. Blijedo jutarnje sunce bilo je nisko na istoku, blijede sive zrake dopirale su gotovo vodoravno preko uspavane zemlje. Kasnije će se podići i krenuti prema jugu, što znači da će se meta u smeđoj jakni cijeli dan dobro isticati na smeđoj pozadini trošnih greda.

Tyler je razmišljao da su ljudi većinom dešnjaci, dakle njegova meta stajat će lijevo od središta da desnom rukom uhvati kvaku na sredini uskih pomoćnih vrata. Zatim je razmišljao da će čovjek koji šepa i ranjen je prići blizu kako se ne bi previše naprezao. Vrata su visoka oko metar i osamdeset, a zbog toga što su umetnuta u veća potezna vrata, donji rub nalazi se dvadesetak centimetara iznad praga. Sredina lubanje čovjeka visokog više od metar i devedeset nalazi se oko metar i pol iznad tla, a to po okomitoj osi optimalno iznosi oko petnaest centimetara ispod gornjeg ruba ugrađenih vrata. A čovjek težak sto dvadeset kilograma imat će široka ramena pa će, kad bude otvorao vrata, sredina njegove lubanje biti otprilike devedeset centimetara lijevo od njegove desne ruke, a to po vodoravnoj osi cilj postavlja petnaest centimetara ispod lijevog ruba vrata.

Petnaest centimetara dolje, petnaest centimetara lijevo. Tyler je iz platnene naprtnjače iza sebe izvadio dvije plastične vrećice riže dugog zrna, tek kupljene u trgovinu mješovitom robom, teške po dva i pol kilograma. Podmetnuo ih je ispod puške i dobro je učvrstio. Uhvatio je pušku, prisionio oko na optički ciljnik i usmjerio nišan na gornji lijevi kut vrata. Pomaknuo je pušku nadolje i ulijevo. Prst je polako stavio na okidač. Udahnio je i izdahnuo. Ispod njega kamionet je škripio hladeći se, oštar miris benzina i hladnog auspuha miješao se s ustajalim mirisom prašine i starog drva. Sunce se i dalje penjalo, svjetlost je postala nešto jača. Zrak je bio vlažan i težak, hladan i gust, zrak zbog kojeg se bejzbol igra u dvorani, zrak koji prihvaća metak i točno ga vodi prema meti.

Tyler je čekao. Znao je da bi mogao čekati cijeli dan i bio je spreman. On je strpljiv čovjek. Dok je čekao, zamišljao je mogućí razvoj događaja. Zamislio je krupnog čovjeka u smeđoj jakni kako se pojavljuje u vidokrugu, zaustavlja se, stoji, okreće se i stavlja ruku na kvaku.

Šezdeset metara.

Jedan hitac ispaljen velikom brzinom.

Kraj puta.

2. POGLAVLJE

Jack Reacher je krupan muškarac u smeđoj jakni, spomenuti put za njega počinje na udaljenosti od sedamnaest kilometara, usred večeri, sa zvonjavom telefona u motelskom baru na raskrižju gdje ga je ostavio vozač koji ga je pokupio i zatim produžio u smjeru koji nije odgovarao Reacheru. Zemlja je posvuda naokolo bila mračna, pusta, mrtva i prazna. Motel je bio jedino živo mjesto na vidiku. Izgledao je kao da je izgrađen prije četrdeset ili pedeset godina u naletu poduzetničkog entuzijazma. Možda se puno očekivalo od tog mjesta. Ipak, vidjelo se da se velika očekivanja nisu ostvarila, a možda su od samog početka bila iluzorna. Na jednoj od četiri parcele na raskrižju nalazila se napuštena benzinska postaja. Na drugoj su bili postavljeni temelji, možda za veliku trgovinu ili manji trgovački centar, ali gradnja je obustavljena. Jedna je bila pusta.

Ali motel se održao. Bio je to avanturistički plan. Izgledao je kao iz stripova koje je Reacher čitao u djetinjstvu, poput svemirske kolonije izgrađene na Mjesecu ili Marsu. Glavna zgrada bila je potpuno okrugla s kupolom na vrhu. Iza nje okrugli bungalovi s kupolama koji su se u polukrugu udaljavali od matičnog broda, smanjujući se u perspektivi koju su isticali. Pored ureda obiteljski apartmani, nešto dalje jednokrevetni smještaj. Zidovi srebrne boje i aluminijski okviri na prozorima i vratima koji su prizoru davali okomiti akcent. Prikrivena neonska rasvjeta ispod kružnih krovova bacala je sablasni plavičasti odsjaj. Staze

su bile posute sivim tucanikom i uokvirene daskama koje su također srebrne boje. Stup na kojem je znak motela bio je urešen obojenom ivericom kako bi izgledao kao svemirska raketa koja je postavljena na tri repna krilca. Naziv motela, *Apollo Inn*, ispisan je slovima koja su podsjećala na brojke pri dnu bankovnog čeka.

Unutrašnjost glavne zgrade većinom se sastojala od slobodnog prostora, osim jednog dijela koji je pregrađen za ured i dva toaleta, kako se učinilo Reacheru. Recepcija je bila polukružna, a tridesetak metara na suprotnoj strani nalazio se polukružni šank. To je u stvari bar, plesni podij s kružnim parketima i stolice presvučene crvenim baršunom oko stolova na kojima su bile svjetiljke sa sjenilima i kićankama. S unutarnje strane kupole udubljena panorama obasjana crvenim neonom. Posvuda crvena ili ružičasta diskretna rasvjeta. Iz skrivenih zvučnika dopirala je tiha klavirska glazba. Mjesto je djelovalo bizarno, poput slike Las Vegasa iz šezdesetih koja je prebačena u svemir.

I bilo je pusto, samo jedan tip za šankom i drugi iza šanka. Reacher je čekao kod recepcije pa je tip iza šanka krenuo prema njemu iskreno iznenađen kad je Reacher zatražio sobu, kao da to rijetko čuje. Ali uspio se pribрати pa mu je dao ključ i uzeo trideset dolara u gotovini. Sredovječan muškarac, pedeset pet, možda šezdeset godina, nije visok ni vitak, guste kose obojane u crvenkastu nijansu koju je Reacher viđao na Francuskinjama starije dobi. Reacherovih trideset dolara stavio je u ladicu i nespreno ubilježio u knjizi gostiju. Vjerojatno je potomak ludaka koji su sagradili to mjesto. Vjerojatno u životu nije nigdje drugdje radio, vjerojatno spaja kraj s krajem obavljajući sve poslove, kao upravitelj, recepcionar, barmen, pomoćnik i sobar. Zatvorio je knjigu, odložio u drugu ladicu i krenuo natrag prema šanku.

»Imate li kave?« upitao je Reacher.

Tip se okrenuo i rekao: »Naravno«, s osmijehom i određenom satisfakcijom u glasu, kao da je prastara odluka da aparat za kavu radi cijele noći konačno opravdana. Reacher ga je slijedio po prostoriji obasjanoj neonom i smjestio se tri stolca dalje od druge mušterije, muškarca starog četrdesetak godina. Nosio je sako od tvida s kožnim zakrpama na laktovima. Nalaktio se na šanku i objema rukama držao čašu ispunjenu ledom i žučkastom tekućinom. Odsutno se zagledao u svoje piće. To mu zacijelo nije prvo te večeri. Možda je treće ili peto. Imao je vlažnu put. Izgledao je pripito.

Tip obojane kose natočio je kavu u porculansku šalicu na kojoj je bio logo NASA-e pa ju je ponosno i ceremonijalno gurnuo niz šank. Možda je dragocjena starina.

»Mlijeka?« upitao je. »Šećera?«

»Ne treba«, reče Reacher.

»U prolazu ste?«

»Krenuo sam prema istoku.«

»Kamo na istok?«

»Do kraja«, reče Reacher. »U Virginiju.«

Tip obojane kose zamišljeno kimne glavom. »Onda prvo trebate poći prema jugu. Dok ne dođete do Međudržavne.«

»Tako planiram«, reče Reacher.

»Otkuda ste danas krenuli?«

»Sjeverno odavde«, reče Reacher.

»Autom?«

»Stopiram.«

Tip obojane kose je zašutio, jer ništa više nije imao za reći. Barmeni žele zadržati dobro raspoloženje, a taj razgovor je zamro. Stopirati po sporednoj cesti usred zime u američkoj državi koja je pri dnu ljestvice po broju stanovnika nije nimalo lako, a tip je previše ljubazan da bi to spomenuo. Reacher je podigao šalicu trudeći se da je čvrsto drži. Test. Rezultat nije bio dobar. Svaka tetiva, ligament i mišić od vrhova prstiju do rebara boljeli su ga i podrhtavali u njemu. Od neznatnog pokreta ruke, na kavi su se pojavili koncentrični krugovi. Napregnuo se i prinio šalicu ustima, htio je biti opušten, a pokret je bio nagao i nekontroliran. Kava je bila vrela, nedovoljno prokuhana, ali imala je kofeina koju mu je sada trebao. Pijanac je otpio svoje piće i odložio čašu na podložak, snuždeno se zagledavši u nju. Na kutovima poluotvorenih usta nakupila se slina. Opet je otpio. I Reacher je otpio, sporije. Nitko nije govorio. Pijanac je popio svoje piće i opet natočio. *Jim Beam*. Viski, sigurno trostruki. Reachera je ruka manje boljela. Kava, dobra je za sve boljetice.

Zatim je zazvonio telefon.

U stvari, zazvonila su dva telefona. Jedan broj, dva uređaja, jedan kod recepcije, drugi na polici iza šanka. Tip obojane kose nije mogao

istodobno biti na oba mjesta. Podigao je slušalicu i rekao: »Ovdje *Apollo Inn*«, s istim ponosom, vedrinom i entuzijazmom kao da prima prvi poziv u večeri otvorenja. Saslušao je, zatim stavio slušalicu uz prsa i rekao: »Doktore, za vas je.«

Reacher se automatski osvrnuo, tražeći doktora. Nije bilo nikoga. Pijanac pored njega reče: »Tko je?«

Šanker reče: »Gđa Duncan.«

Pijanac reče: »Što hoće?«

»Nos joj ne prestaje krvariti.«

Pijanac reče: Reci joj da me nisi vidio.«

Tip obojane kose prenio je laž i spustio slušalicu. Pijanac se zgrbio tako da mu se lice spustilo gotovo do ruba čaše.

»Vi ste liječnik?« upita Reacher.

»Zašto pitaš?«

»Gđa Duncan je vaša pacijentica?«

»Tehnički.«

»A vi ste je otkočili?«

»Tko si ti, etička komisija? To je samo krvarenje iz nosa.«

»Koje ne prestaje. Možda je ozbiljno.«

»Ona ima trideset tri godine i zdrava je. Ne pati od povišenog krvnog tlaka ili krvnih bolesti. Ne drogira se. Nema razloga za paniku.« Tip je podigao čašu. Nagnuo je i ispio, nagnuo i ispio.

Reacher upita: »Udana je?«

»Kako, brak izaziva krvarenje iz nosa?«

»Ponekad«, reče Reacher. »Bio sam vojni policajac. Ponekad bi nas zvali iz grada ili obiteljskih kvartova. Žene koje su primile udarac uzimaju puno aspirina, zbog boli. Ali aspirin razrjeđuje krv pa kad ih opet udare, krvarenje ne prestaje.«

Pijanac nije ništa rekao.

Šanker je skrenuo pogled.

Reacher reče: »Što je? To se često događa?«

Pijanac reče: »To je samo krvarenje iz nosa.«

Reacher reče: »Bojite se upasti u bračnu svađu?«

Nitko nije ništa rekao.

»Možda ima i druge ozljede«, reče Reacher. »Možda su manje vidljive. Ona je vaša pacijentica.«

Nitko nije ništa rekao.

»Kako bilo«, reče Reacher. »To me se ne tiče. A od vas ionako nikakve koristi. Niste u stanju ni voziti do nje, gdje god već stanuje. Ali trebali biste nekoga nazvati.«

Pijanac reče: »Nema više nikoga. Hitna pomoć udaljena je sto pedeset kilometara. A oni neće poslati vozilo zbog krvarenja iz nosa.«

Reacher otpije kavu. Pijanac nije podigao svoju čašu. Rekao je: »Naravno da ne mogu voziti, ali kad stignem tamo, sve će biti u redu. Ja sam dobar doktor.«

»Onda mrzim gledati lošeg«, reče Reacher.

»Na primjer, znam što nije u redu s tobom. Mislim, fizički. O mentalnom stanju ne mogu ništa reći.«

»Ne izazivaj, stari.«

»A što ćeš učiniti?«

Reacher nije ništa rekao.

»To je samo krvarenje iz nosa«, ponovio je doktor.

»Kako biste ga zaustavili?« upita Reacher.

»Malo lokalnog anestetika. Ispuniti nosnu šupljinu gazom. Pritisak će zaustaviti krvarenje, bez obzira na aspirin.«

Reacher kimne glavom. Vidio je kako se to radi, u vojsci. Rekao je: »Idemo, doktore. Ja vozim.«